

Протокол № 3

від 20.10.2024

Засідання науково-методологічного семінару

Кафедри психології філософського факультету

Присутні: усі члени кафедри (онлайн)

Слухали: асп. Костюк С. з доповіддю на тему «Психологічні чинники соціальної відповідальності особи»

Виступили: асп. Костюк С.

Об'єкт дослідження: соціальна відповідальність особи.

Предмет дослідження: психологічні чинники соціальної відповідальності особи на рівні атитюду та поведінкового вияву.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично виявити індивідуально-психологічні та соціально-психологічні чинники соціальної відповідальності особи на рівні атитюду та поведінкового вияву.

Завдання дослідження:

1. Уточнити зміст і структуру поняття "соціальна відповідальність особи" (СВО).
2. Сформувати інтегральну модель психологічних чинників СВО.
3. Розробити модель емпіричного дослідження, обрати інструментарій для вивчення СВО та її психологічних чинників.
4. Емпірично дослідити психологічні чинники СВО.
5. Виявити психологічні чинники СВО на рівні атитюду та поведінки.
6. З'ясувати вплив характеристик соціального середовища на СВО.

Теоретико-методологічну основу дослідження склали:

теорія причинної дії (Ajzen and Fishbein, 1980, 2005), теорія причинності поведінки (Westaby, 2015) диспозиційна теорія особистості (Allport, 1961) модель виміру КСВ (Carroll, 1979, 1991);

теорія моральних основ (Haidt, Josephs, 2004), концепція соціальних аксіом (Bond, Leung et al., 2004), теорія культурних вимірів (Hofstede, 2001), теорія рис великої п'ятірки (McCrae, John, 1992; McCrae, Costa, 1997), концепція самоефективності (Bandura, 1977; 1997), евдемоністичний підхід до добробуту особи (Ryff, 1989; Ryff, Keyes, 1995), гедоністичний підхід до добробуту особи (Diener, 1984), теорія побудови і розширення позитивних емоцій (Fredrickson, 1998, 2001).

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ СВО:

- необов'язковість (з позиції правових і соціальних норм суспільства)
- відносна сталість
- вільний вибір здійснюваної поведінки з метою покращення суспільного добробуту

Соціальна відповідальність особи – це схильність добровільно, на основі розуміння і прийняття соціальної значущості своїх дій, брати на себе обов'язок діяти з користю для суспільства, що передбачає участь у вирішенні соціальних проблем та попередження їх виникнення у близькій і віддаленій часовій перспективі із збереженням особистого добробуту.

Встановлено, що середній робочий час в EU для осіб віком 20-64 роки становить 36.1 годину в тиждень (Actual and usual hours of work, Eurostat Statistic Explains, від 05.2024), що в розрахунку на 5-ти денний робочий тиждень становить 30% від добового часу. Наведені дані підтверджують потенційний вплив характеристик організаційного середовища (робочого середовища) як мікросередовища на соціальну відповідальність особи.

Дослідницький інструментарій емпіричного дослідження соціально-псих. чинників СВО

Цінності та норми організаційного середовища:

- наявність та декларування КСВ (досліджувалась приналежністю до спільноти CSR Ukraine)
- оцінка справедливості (неупередженості) працівниками (досліджувалась модифікованим варіантом оцінювання справедливості/неупередженого ставлення у макросоціумі - Flanagan et al., 2007.

Повага, довіра, підтримка як характеристики взаємин у колективі досліджувались питаннями розробленої анкети.

Вибірка дослідження:

323 особи віком від 21 до 72 років ($M=44.9$), з них 46.4% чоловіків і 53.6% жінок. 76.5% респондентів здобули вищу освіту, 19.8% - середню спеціальну, 2.2% - неповну вищу, 1.5% - освіту з науковим ступенем. За характером професійної діяльності 46.7% досліджуваних належать до сфери медицини (лікувальна справа, медсестринство, фармацевтика, психологія), 23.5% - економіки (бухгалтерія, фінансовий аудит, підприємництво), 12.8% - внутрішнього контролю та безпеки підприємств, 5% - агросфери (сільського господарства), 4% - ІТ (розробка програмного забезпечення), 3.1% - юриспруденції (право, адвокатура), 2.5% - менеджменту та 3.1% - в інших сферах професійної діяльності (культура, інженерія, науково-викладацька діяльність).

Психологічні характеристики особи та характеристики мікросоціуму, пов'язані із СВО: СВО на рівні (соціального) аттитюду та СВО на рівні поведінки позитивно пов'язана із моральними переконаннями (згідно із теорією моральних основ Haidt, Josephs, 2004) та здійсненням дій в їх межах, особистісними рисами (екстраверсією, дружелюбністю, емоційною стабільністю, добросовісністю, відкритістю новому досвіду), суб'єктивним добробутом (згідно з евдемоністичним підходом - Ryff, 1989; Ryff, Keyes, 1995; гедоністичним підходом - Diener, 1984; поняттям соціального добробуту особи - Keyes, 1998), часовою перспективою майбутнього (зокрема, фокусом уваги на майбутньому, врахуванням наслідків дій у близькому і віддаленому майбутньому), індивідуалізмом та колективізмом як культурними патернами на особистісному рівні, соціальною самоефективністю, вірою в справедливий/неупереджений соціум; справедливістю/неупередженістю як нормою і цінністю організаційного середовища, повагою, довірою, підтримкою як характеристиками відносин в колективі, оцінюваними досліджуваним.